

RYZIKO W DZIAŁALNOŚCI PRZEDSIĘBIORSTWA

Przemysław Łagodzki, Michał Kielsznia

Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie

Abstrakt. Wzrost konkurencyjności rynku sprawia, że przedsiębiorstwa dla zapewnienia sobie rynkowej egzystencji świadomie podejmują ryzyko. Jest ono uzależnione od wielu czynników, zarówno o charakterze wewnętrznym, jak i zewnętrznym. W artykule przedstawiono pojęcie ryzyka, jego rodzaje oraz źródła. Omówiono również potrzebę zarządzania ryzykiem w przedsiębiorstwie oraz etapy zarządzania nim. Poza tym, poruszono zagadnienie konstrukcji odpowiedniego systemu informacji w przedsiębiorstwie potrzebnego do efektywnego zarządzania nim, a także planowania działań, tworzenia koncepcji rozwoju oraz podejmowania decyzji w zakresie ograniczenia ryzyka jego działalności.

Słowa kluczowe: przedsiębiorstwo, ryzyko, działalność gospodarcza, informacje w przedsiębiorstwie

WPROWADZENIE

Coraz większa konkurencyjność rynku zmusza przedsiębiorstwa do ciągłego doskonalenia działań oraz ich adaptacji do zmieniających się warunków. Jest więc konieczne sprawne zarządzanie, ukierunkowane na przyszłość firmy. Jednak każda decyzja gospodarcza, której efekty widoczne będą dopiero w przyszłości, jest obciążona ryzykiem. Można je rozpatrywać w różnych aspektach i przekrojach.

POJĘCIE RYZYKA

Ryzyko jest pojęciem wieloznacznym i złożonym, posiadającym wiele aspektów. Głównym jego atrybutem jest niepewność. Relacje między niepewnością a ryzykiem

przedstawiono na rysunku 1. Różny sposób pojmowania niepewności determinuje pojmowanie ryzyka [Smaga 1995]:

- A.H. Willett określa ryzyko jako niepewność wystąpienia określonych skutków stanu natury. Ryzyko jest pewną obiektywną prawidłowością charakteryzującą świat realny, którą jednostka subiektywnie postrzega i interpretuje.
- Ryzyko w ujęciu psychologicznym jest stanem umysłu człowieka. Jeśli stan umysłu się zmieni, to zmieni się również ryzyko. Ryzyko istnieje o tyle, o ile podmiot poznający ma świadomość ryzyka.
- Oskar Lange określa ryzyko jako niepewność przewidywania zdarzeń w przyszłości, wynikająca z niepełności i niedokładności danych statystycznych, na podstawie których dokonuje się szacowania przyszłości. Przyjmuje istnienie niepewności mierzalnej i niemierzalnej. Pierwszą z nich nazwał ryzykiem, drugą zaś niepewnością *sensu stricte*. Podział ten opiera się na możliwości lub niemożliwości zastosowania miar statystycznych w ujęciu częstościowym do szacowania niepewności.

Najogólniej ryzyko można zdefiniować jako prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzeń niezależnych od decydenta w związku z trudnością jednoznacznego określenia przyszłości [Rachunkowość... 2000]. Im dłuższego okresu dotyczy podejmowana decyzja, tym większe jest ryzyko. W następstwie, decyzja podjęta obecnie może okazać się nietrafna i w przyszłości może [Rachunkowość... 2000]:

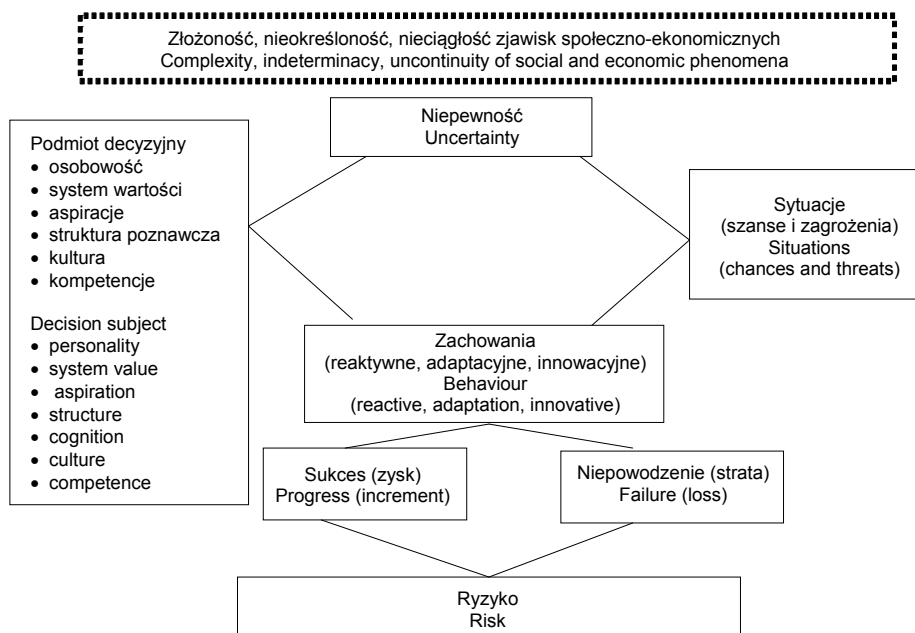
- przynieść mniejsze korzyści (przychody, koszty, dochód) od przewidywanych w momencie podejmowania decyzji,
- nie przynieść żadnych korzyści,
- doprowadzić do wystąpienia straty.

RODZAJE RYZYKA

Przewidywanie przyszłych warunków funkcjonowania przedsiębiorstwa następuje z wieloma trudnościami, dlatego też, gdy podejmuje się decyzje w przedsiębiorstwie, jest konieczne rozpoznanie rodzajów ryzyka, z którymi może się ono zetknąć w toku swojej działalności.

W literaturze przedmiotu można spotkać różnorodne klasyfikacje ryzyka. Najbardziej ogólny podział ryzyka pozwala wyróżnić [Sierpińska i Jachna 2000]:

- ryzyko właściwe, funkcjonujące na zasadach prawa wielkich liczb, czyli dotyczące zjawisk niepewnych, ale mających znaną i opisaną historię i przez to podlegających opisowi probabilistycznemu (np. zniszczenia, klęski żywiołowe, pożary, choroby),
- ryzyko subiektywne, związane z niedoskonałością człowieka, subiektywnie ocenianego prawdopodobieństwo wystąpienia określonych zjawisk (np. przewidywania decydentów w firmie),
- ryzyko obiektywne, związane z niemożnością przewidzenia przyszłych zdarzeń (np. odkrycia naukowe, nowe technologie itp.).

Rys. 1. Relacje między ryzykiem i niepewnością

Źródło: Jędralska [1992, s. 55].

Fig. 1. Rates between risk and uncertainty

Source: Jędralska [1992, p. 55].

Można wyodrębnić również ryzyko bezpośrednio związane z funkcjonowaniem przedsiębiorstwa. Wyróżniamy tu [Skov 1991]:

- ryzyko stałe (niezmiennie), dotyczące całego systemu gospodarczego (np. wojna, inflacja),
- ryzyko niestałe (zmiennie), odnoszące się do danej firmy (np. procesy sądowe, strajki).

W zależności od prawdopodobieństwa pojawienia się ryzyka określa się ryzyko [Stępień 2001]:

- normalne, które trzeba podjąć, gdyż jest ono naturalne dla danego typu przedsięwzięć,
- dopuszczalne, na które można sobie pozwolić,
- niedopuszczalne, przekraczające poziom dopuszczalny,
- niezbędne, na które nie można sobie nie pozwolić (trzeba je podjąć).

Ze względu na otoczenie i na same przedsiębiorstwo, ryzyko można podzielić na:

1) Ryzyko niesystematyczne (dywersyfikowalne), które składa się z:

- ryzyka związanego z działalnością gospodarczą (operacyjnego), odnoszącego się do zmienności zysków operacyjnych w czasie, które wiąże się również z niepewnością popytu na produkty firmy, ich cenami, kosztami, stopniem płynności przedsiębiorstwa itd.

- ryzyka finansowego, związanego z decyzjami dotyczącymi struktury kapitałowej przedsiębiorstwa.

2. Ryzyko systematyczne (niedywersyfikowalne), na które składają się:

- ryzyko rynkowe,
- ryzyko stopy procentowej,
- ryzyko stopy reinwestycji,
- ryzyko siły nabywczej,
- ryzyko kursowe i inne [Walczak 1998].

Inna klasyfikacja pozwala wyróżnić ryzyko bezpośrednio związane z decyzjami rozwojowymi przedsiębiorstwa:

- ryzyko projektu, wiążące się z technicznymi warunkami jego realizacji,
- ryzyko firmy, wynikające z błędnej oceny przez przedsiębiorstwo przyszłych warunków rynkowych,
- ryzyko właścicieli kapitału.

ŹRÓDŁA RYZYKA DZIAŁALNOŚCI PRZEDSIĘBIORSTWA

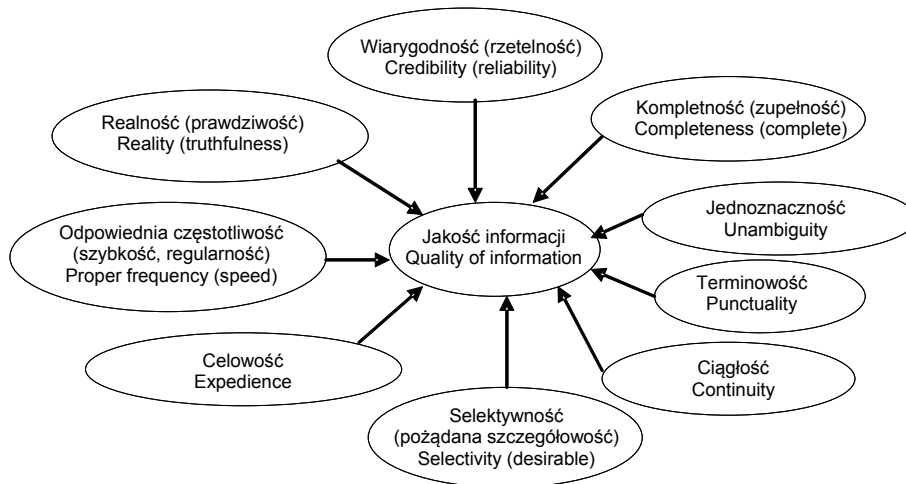
Warunki, w których działa przedsiębiorstwo mogą zmieniać się bardzo szybko, a kierunek tych zmian nie do końca da się przewidzieć. W dobie globalizacji jednym z podstawowych warunków osiągnięcia sukcesu przez przedsiębiorstwo jest posiadanie informacji, które powinny być dostarczane we właściwym czasie, w potrzebnych przekrojach i o odpowiednich parametrach. Współcześnie informacje są podstawowym czynnikiem stanowiącym o powodzeniu działalności (ryzyku działalności) jednostki gospodarczej, często istotniejszym niż kapitał lub praca. Przyczyniają się one do wzrostu przedsiębiorstwa oraz przesądają o racjonalności i efektywności jego gospodarowania. Uznanie informacji za przydatne i ich wykorzystywanie w procesie podejmowania decyzji zależy od ich cech jakościowych (rys. 2). Wymagania w tym zakresie przedstawiono na rysunku 3. W każdym przedsiębiorstwie powinien więc funkcjonować system informacji, pozwalający na odwzorowanie rzeczywistości oraz jej prognozowanie. Powinien odznaczać się elastycznością, dzięki czemu może dostosowywać się do potrzeb zarządzania.

Konstrukcja systemu informacji ma sprzyjać optymalnej realizacji jego zadań. Powinien on zatem:

- identyfikować potrzebne informacje,
- określać źródła ich pozyskania, sposoby przetwarzania, przechowywania i prezentacji,
- dostarczać je w odpowiednim zakresie i czasie,
- przedstawiać propozycje optymalnych rozwiązań decyzyjnych.

Właściwa konstrukcja systemu informacji w przedsiębiorstwie bezpośrednio przekłada się na ryzyko jego działalności. Jego poziom jest determinowany dwoma podstawowymi grupami czynników, które możemy podzielić na:

1. Czynniki makroekonomiczne, które są niezależne od przedsiębiorstwa, jak:
 - niekorzystna koniunktura w kraju,
 - występowanie zjawisk inflacyjnych,

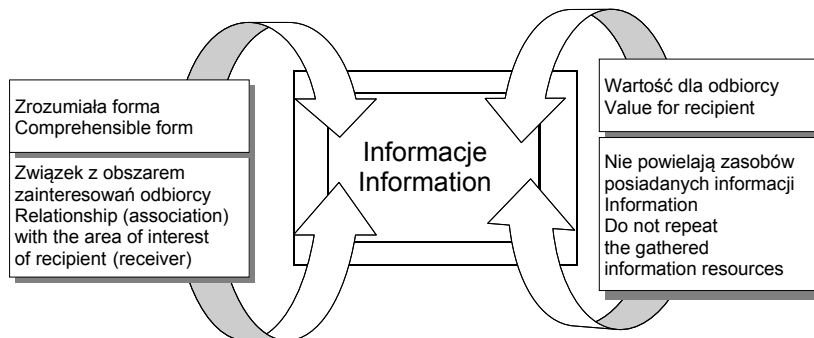

Rys. 2. Cechy decydujące o jakości informacji

Źródło: opracowanie własne.

Fig. 2. Decisive features influencing information quality

Source: opracowanie własne.

Rys. 3. Wymagania wobec informacji w procesie zarządzania

Źródło: opracowanie własne.

Fig. 3. Demands information in the management process

Source: opracowanie własne.

- zmiany sytuacji rynkowej,
- zmiany polityki fiskalnej i monetarnej,
- zmiana ogólnej sytuacji ekonomicznej i społecznej kraju,
- ograniczenie skłonności do inwestowania,
- zmiany w stosunkach międzynarodowych,
- polityka banków,
- wzrost kosztów obecnych źródeł finansowania,
- niestabilny lub nieskuteczny system prawny.

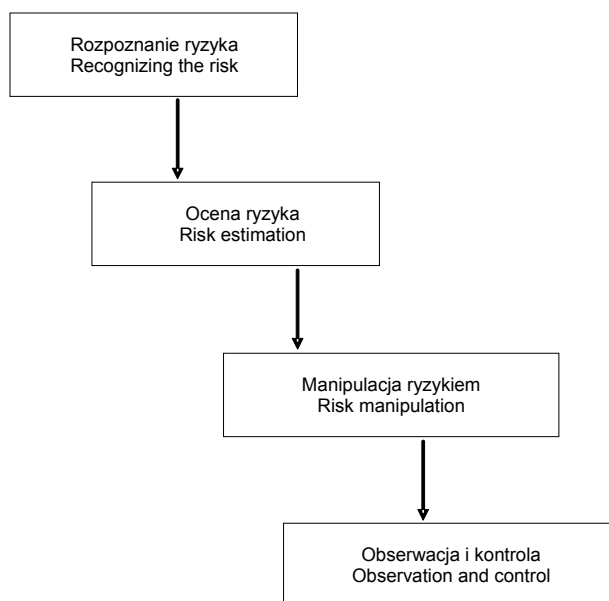
2. Czynniki mikroekonomiczne, specyficzne dla przedsiębiorstwa i związane są z sektorem, w którym działa przedsiębiorstwo, jak:

- zmiany struktur organizacyjnych i własnościowych,
- nieodpowiednie proporcje w źródłach finansowania majątku,
- postępująca dekapitalizacja majątku i narastające zacofanie techniczne,
- wzrost konkurencji,
- niekorzystna struktura majątku przedsiębiorstw,
- niewłaściwe decyzje dotyczące zarządzania przedsiębiorstwem [Finanse... 2000].

W związku z tym, aby decyzje podejmowane w przedsiębiorstwie były racjonalne, trzeba zwracać szczególną uwagę na wszystkie warunki, w jakich funkcjonuje przedsiębiorstwo i właściwie szacować ryzyko podejmowanych decyzji.

ZARZĄDZANIE RYZYKIEM W PRZEDSIĘBIORSTWIE

Proces zarządzania ryzykiem jest logicznym zbiorem zachowań, przyjmującym formę procesu decyzyjnego realizowanego przez przedsiębiorstwo. Celem zarządzania jest ograniczenie ryzyka oraz zabezpieczenie się przed jego skutkami. Proces ten przedstawiono na rysunku 4.

Rys. 4. Proces zarządzania ryzykiem w przedsiębiorstwie

Źródło: Jedynak i Szydło [1997, s. 25].

Fig. 4. Process of risk management in an enterprise

Source: Jedynak and Szydło [1997, p. 25].

Zarządzanie ryzykiem jest procesem ciągłym. Identyfikacja ryzyka sprowadza się do specyfikacji oraz udokumentowania przyszłych zdarzeń o negatywnym charakterze. Obejmuje ona wszystkie rodzaje ryzyka i jest dokonywana w ścisłym powiązaniu z celami i zadaniami przyjętymi przez przedsiębiorstwo. Trafne rozpoznanie ryzyka pozwala na podjęcie działań umożliwiających zabezpieczenie się przed nim lub jego ograniczenie.

Ocena ryzyka może być dokonywana z wykorzystaniem różnych mierników. Ich wybór jest uzależniony od rodzaju ryzyka, które podlega ocenie. Przez kwantyfikację jest możliwe określenie czynników ryzyka, które są szczególnie istotne.

Sterowanie natomiast obejmuje działania, których podjęcie ma na celu ograniczenie ryzyka do dopuszczalnych rozmiarów. Stosowane są tu dwa podejścia do ryzyka:

- 1) aktywne (wyprzedzające), które polega na wczesnej identyfikacji zagrożeń oraz podjęciu działań mających na celu ich uniknięcie oraz ograniczenie ich skutków,
- 2) pasywne (przeciwdziałające), polegające na śledzeniu realizacji działań, wykrywaniu zaistniałych zagrożeń i ograniczaniu szkodliwości skutków.

W podejściu aktywnym mogą być podjęte następujące działania [Jedynak i Szydło 1997]:

- unikanie ryzyka, które wiąże się z zaniechaniem działań obarczonych zbyt dużym ryzykiem,
- działania prewencyjne, których celem jest zapobieganie zdarzeniom losowym i niedopuszczanie do ich zajścia,
- transfer ryzyka na inne podmioty, który jest związany z przenoszeniem odpowiedzialności za pokrycie ewentualnych strat,
- dywersyfikacja, ma na celu zmniejszanie poziomu ryzyka przez angażowanie się w różne działalności.

Podejście pasywne do ryzyka przejawia się natomiast tworzeniem określonych rezerw finansowych, pozwalających na pokrycie ewentualnych strat.

Kontrola ryzyka ma na celu, przede wszystkim, analizę efektywności podejmowanych działań ograniczających ryzyko. Na tym etapie, ocenie powinna podlegać, między innymi, dokładność zastosowania metod ryzyka, efektywność podjętych działań w zakresie sterowania ryzykiem itp. [Wilimowska 2000].

Bardzo ważnym elementem w procesie podejmowania strategicznych decyzji dotyczących działalności przedsiębiorstwa jest nastawienie decydenta do ryzyka, które może być zróżnicowane i zależy od jego osobistych predyspozycji. Wyróżnia się trzy postawy wobec ryzyka [Walczak 1998]:

- awersja (niechęć), gdy firma woli mieć mały, ale pewny dochód, aniżeli ryzykowanie nawet najmniejszą częścią swojego kapitału,
- obojętność, gdy przedsiębiorstwo zadowala się zyskiem nieznacznie przewyższającym straty z tytułu inflacji, zakłada zarówno zyski, jak i straty, nigdy nie wybiera produktów i papierów wartościowych przynoszących duży zysk, lecz wiążących się ze znacznym ryzykiem,
- poszukiwanie ryzyka, gdy przedsiębiorstwo przyjmuje, że ryzyko jest czymś oczywistym i naturalnym, interesuje ją duże ryzyko w nadziei na duże zyski w krótkim czasie.

Wybór postawy powinien być uzależniony od rodzaju ryzyka, zdolności jego oceny i możliwości ograniczenia.

Informacje o ryzyku mają istotne znaczenie dla zapewnienia ciągłości funkcjonowania oraz rozwoju jednostki gospodarczej. Ważnym etapem określenia potrzeb informacyjnych związanych z ryzykiem jest sprecyzowanie celów przedsiębiorstwa. Cele te mogą zmieniać się w zależności od warunków jego funkcjonowania. Z tego względu zmienia się zakres zapotrzebowania na informacje dotyczące ryzyka działalności przedsiębiorstwa.

Wśród celów szczegółowych można wyróżnić, między innymi, określenie kategorii informacji potrzebnych do zarządzania, źródeł i metod ich pozyskania oraz zasad ich przepływu, aby było możliwe dostarczanie wiedzy koniecznej do sprawnego działania oraz rozwoju jednostki gospodarczej, a także planowanie, tworzenie koncepcji, komunikowanie się, kontrola, analiza, rozwiązywanie problemów, podejmowanie decyzji. Klasyfikację zbiorów informacji przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1. Klasyfikacja zbiorów informacji
Table 1. Classification of information packages

Kryterium grupowania Criterion of grouping	Wyodrębnione grupy zbiorów informacji Distinguished groups of information packages
Miejsce w procesie przetwarzania Place in process of processing	wejściowe intrasystem wewnętrzne (wewnątrzsystemowe) entrance (input) internal wyjściowe exit
Stopień przetworzenia Degree of processing	źródłowe (pierwotne) internal pośrednie (przejściowe) primary transitional wynikowe indirect
Typ (forma) Type (form)	liczbowe (numeryczne) numeric alphabetical tekstowe (alfabetyczne i alfanumeryczne) numerical text multimedialne multimedia
Sposób opisu zjawiska ekonomicznego Manner of description of economic phenomenon	identyfikujące identifying kwantyfikujące quantifying
Poziom zmienności Level of variability	stałe constant względnie stałe relatively constant zmiennie changeable

Źródło: Informatyka... [2001].
Source: Informatyka... [2001].

Określając pojęcie potrzeby informacyjnej należy identyfikować informacje niezbędne do rozwiązania danego problemu decyzyjnego. Na strukturę potrzeby informacyjnej składają się [Kolbusz 1993]:

- podmiot zgłaszający potrzebę,
- problem decyzyjny,
- zbiór możliwych sposobów rozwiązania danego problemu,
- wymagany termin zaspokojenia potrzeby,
- częstotliwość występowania potrzeb,
- postulowane cechy informacji.

Potrzeby informacyjne danej jednostki gospodarczej są determinowane głównie przez:

- wielkość jednostki gospodarczej,
- profil i zasięg działania,
- otoczenie przedsiębiorstwa,
- relacje jednostki z otoczeniem, w którym ona działa,
- odbiorców informacji, ich kompetencje.

Procedurę analizy potrzeb informacyjnych przedstawiono na rysunku 5.

Rys. 5. Proces analizy zapotrzebowania informacyjnego

Źródło: opracowanie na podstawie: Rachunkowość... [2005].

Fig. 5. Process of analysis of information request

Source: elaboration on the basis of: Rachunkowość... [2005].

Sprecyzowanie potrzeb informacyjnych rozpoczyna analiza obiektywnego zapotrzebowania, uwarunkowanego przez dany problem decyzyjny [Nowak 1996].

Zarządzanie ryzykiem wiąże się z występowaniem określonych potrzeb informacyjnych (tab. 2). Pozwalają one na dokonanie ogólnej diagnozy sytuacji przedsiębiorstwa, w celu zapewnienia ciągłości jego funkcjonowania.

Przedstawione w tabeli 2 potrzeby informacyjne mogą być zaspokajane między innymi przez system rachunkowości, która dostarcza informacji o ryzyku, a także pozwala na [Kiziukiewicz 1997]:

- systematykę ryzyka,
- oszacowanie wariantów decyzyjnych,
- nadanie wymiernej postaci modelom decyzyjnym,
- przeprowadzenie rachunku prawdopodobieństwa,
- budowę systemów wczesnego ostrzegania,
- oceny możliwości zapobiegania i przeciwdziałania ryzyku, zapewniając osiągnięcie zakładanych celów.

Tabela 2. Potrzeby informacyjne w procesie zarządzania ryzykiem
Table 2. Information requirements in process of risk management

Etapy zarządzania ryzykiem Periods of managements risk	Potrzeby informacyjne Information requirements
1	2
Identyfikacja ryzyka Identification of risk	rodzaje zagrożeń i ich przyczyny kind of threats and reasons procesy objęte ryzykiem risk included processes miejsca powstawania ryzyka risks generations places moment powstawania ryzyka risk generation moment następstwa ryzyka risk repercussions powiązania z innymi zdarzeniami coherence with other events
Szacowanie ryzyka Valuation of risk	planowanie celów i zadań szczegółowych purposes planning and detailed tasks rodzaj i kierunek odchyłeń kind and direction of deviations wielkość odchyłeń degree of of deviation konsekwencje odchyłeń consequences of deviations analiza kosztów i efektów cost and effects analysis

Tabela 2 – cd. / Table 2 – cont.

1	2
Sterowanie ryzykiem Steering risk	identyfikacja zagrożeń, mogących oddziaływać na przedsiębiorstwo identification of threats, which can affect enterprise's functioning możliwości reakcji possibility of reactions system zabezpieczeń przed ryzykiem (wewnętrzne, zewnętrzne – ubezpieczenia) system of insurance against risk (internal, external – insurance) rozwiązania organizacyjne organizational solutions
Kontrola ryzyka Control of risk	kontrola przebiegu procesów gospodarczych control of economic processes course ocena sytuacji rynkowej estimation of market situation

Źródło: opracowanie na podstawie: Kiziukiewicz [1997].
 Source: elaboration on the basis of: Kiziukiewicz [1997].

Rachunkowość jest szczególnie przydatna dla zrównoważonego wzrostu przedsiębiorstwa w warunkach globalizacji, ze względu na fakt, iż:

- nie ogranicza się ona do rejestracji zasobów oraz procesów gospodarczych, ale odpowiednio przetwarza i przekazuje złożone informacje zarówno różnym odbiorcom wewnętrznym, jak i otoczeniu przedsiębiorstwa,
- jej przedmiotem są składniki majątku i kapitały (własne i obce), a także procesy gospodarcze i osiągnięte wyniki finansowe,
- może, a nawet powinna, dostarczać w żądanych przekrojach informacje liczbowe dotyczące przeszłości, teraźniejszości oraz przyszłości,
- jest instrumentem zarządzania, co determinuje wspomaganie jego funkcji.

Informacje dotyczące ryzyka działalności przedsiębiorstwa oraz zarządzania nim można grupować według następujących kryteriów:

- 1) wykorzystanie informacji w procesie zarządzania,
- 2) częstotliwość informacji,
- 3) orientacja czasowa,
- 4) forma prezentacji.

Informacje o ryzyku wykorzystane w procesie zarządzania mogą mieć charakter:

- a) planowy, umożliwiając ustalenie celów i zadań na przyszłość,
- b) określający przebieg (organizację) wykonania założeń (planu),
- c) kontrolny, działając na zasadzie sprzężeń, powinny pozwalać na ocenę możliwości osiągnięcia zamierzeń.

Informacje o ryzyku nie muszą być sporządzane w ściśle określonych terminach, lecz stosownie do potrzeb powinny umożliwiać tworzenie i realizację strategii przedsiębiorstwa.

Informacje o ryzyku najczęściej mogą być wykorzystywane przez odbiorców wewnętrznych, nie muszą więc mieć sformalizowanej postaci, mogą być prezentowane np. w tabelach.

Zapotrzebowanie na informacje o ryzyku są szczególnie ważne ze względu na fakt, iż warunki, w których działa przedsiębiorstwo mogą zmieniać się bardzo szybko, a kierunek tych zmian nie do końca da się przewidzieć. Z tego względu należy zwracać szczególną uwagę na czynniki, które determinują wielkość ryzyka.

PODSUMOWANIE

Do istnienia i rozwoju przedsiębiorstw we współczesnej gospodarce jest konieczne przewidywanie przyszłych warunków rynkowych, kształtowanych przez wiele czynników, których siłę i kierunek trudno jest skwantyfikować. Przewidywania te, niezależnie od przyjętego horyzontu czasowego, obciążone są ryzykiem. W celu maksymalnego ograniczenia wpływu ryzyka na działalność gospodarczą przedsiębiorstwa należy: dokonać identyfikacji głównych rodzajów ryzyka mających wpływ na specyfikę działalności danego przedsiębiorstwa, stworzyć (wykorzystać istniejący) system informacji w zakresie ograniczenia negatywnych skutków zidentyfikowanych ryzyk, stosować aktywne i pasywne działania pozwalające wyeliminować negatywne skutki zidentyfikowanych ryzyk. Działania mające na celu wyeliminowanie (zminimalizowanie) negatywnych skutków wystąpienia ryzyka powinny uwzględnić tworzenie w przedsiębiorstwie rezerwy na pokrycie skutków niepomyślnych decyzji, a także korzystanie z usług towarzystw ubezpieczeniowych [Jedynak i Szydło 1997].

LITERATURA

- Jedynak P., Szydło S., 1997. Zarządzanie ryzykiem. Ossolineum, Wrocław-Warszawa-Kraków.
- Jędralska K., 1992. Zachowania przedsiębiorstw w sytuacjach niepewnych i ryzykownych. Pr. Nauk. AE Kat. 55.
- Rachunkowość zarządcza. 2000. Red. T. Kiziukiewicz. Ekspert, Wrocław.
- Rachunkowość zarządcza. 2005. Red. T. Kiziukiewicz. Ekspert, Wrocław.
- Kiziukiewicz T., 1997. Ryzyko jako element strategicznej rachunkowości zarządczej. W: Problemy współczesnej rachunkowości. Zesz. Nauk. Uniw. Szczec. 203 (17), 87, 90.
- Kolbusz E., 1993. Analiza potrzeb informacyjnych przedsiębiorstw. Podstawy metodologiczne. Wyd. Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin.
- Nowak E., 1996. Podstawy controllingu. Wyd. AE, Wrocław.
- Informatyka ekonomiczna. 2001. Red. E. Niedzielska. Wyd. AE, Wrocław.
- Sierpińska M., Jachna T., 2000. Ocena przedsiębiorstwa według standardów światowych. PWN, Warszawa.
- Skov N., 1991. Finanse i zarządzanie. Amerykańskie propozycje dla polskich firm prywatnych. Placet, Warszawa.
- Smaga E., 1995. Ryzyko i zwrot w inwestycjach. FRRwP, Warszawa.
- Stępień P., 2001. Zarządzanie ryzykiem projektów. Zarządz. Rozw. 9, 7.
- Finanse przedsiębiorstw. 2000. Red. L. Szyszko. PWE, Warszawa.
- Walczak M., 1998. Prospektywna analiza finansowa w przedsiębiorstwie. PWE, Warszawa.
- Wilimowska Z., 2000. Fuzje firm a ryzyko działalności. Ekon. Org. Przedsięb. 8, 3.

RISK IN THE ACTIVITY OF AN ENTERPRISE

Summary. The phenomenon of the market competitiveness increase forces enterprises to consciously undertake a risk in order to guarantee themselves market safety and existence. It is dependent upon many factors both internal and external. The paper presents both the risk motion, kinds and sources. Additionally, the necessity of risk management in enterprises, as well as the stages of the process of management are discussed.

Key words: enterprise, risk, activity, information

Zaakceptowano do druku – Accepted for print: 20.04.2011

Do cytowania – For citation: Łagodzki P., Kielsznia M., 2011. Ryzyko w działalności przedsiębiorstwa. J. Agribus. Rural Dev. 3(21), 47-59.